



Foto by demosmedia

Gospodarstvo – Prezaduženost u Hrvatskoj; Ekonomski i legalni aspekti prezaduženosti bavit će se temom prezaduženosti stanovništva, i društvenog odgovora na prezaduženost stanovništva u Hrvatskoj, s posebnim osvrtom na obrtništvo.

Kroz novinarski kut gledanja nastojat će se analizom i komparacijom između Hrvatske i ostalih članica EU uporediti stanja prezaduženosti, stanje gospodarstva, socijalne mjere, ekonomsku krizu, rast stope siromaštva, zakonodavni okvir, pokriti odgovore na pitanja treba li prezaduženost biti zamka u vidu doživotne kazne kako je to danas u Hrvatskoj ili je moguće ponuditi i druga rješenja. Pokrit će se radno aktivno stanovništvo s dodatnim osvrtom na umirovljenike i nezaposlene.

Namjera je razbiti predrasude o prezaduzenosti, što bi moglo pomoći kod budućih redefiniranja zakonodavnih rješenja u Hrvatskoj.

S obzirom na broj prezaduženih u Hrvatskoj ovaj je projekt iznimno važan za povećati broj čitatelja. U Hrvatskoj, zasad, ne postoji stručan pristup u ocjeni problema prezaduženih. Namjera je umanjiti postojeći stupanj predrasuda i dodati nove elemente.

Govoreći općenito o dugu kao obvezi pravne ili fizičke osobe da nešto plati ili kao predmetu odnosa između dužnika i vjerovnika, možemo zapravo govoriti o maču s dvije oštrice, jer isti s jedne strane može dovesti do ekonomskog rasta, a s druge strane do krize ili prezaduženosti. Tanku liniju dijeljenja ova dva krajnja ishoda u osnovi je teško definirati, kao što je teško odrediti koje su to zapravo „savršene“ mjere za otkrivanje trenutka prekretnice. Za dug sam po sebi moglo bi se reći da je neutralan: niti je dobar niti loš, odnosno ima svoje dobre i loše strane, i neosporno je dio naše ekonomske stvarnosti.

slučajevima kada kreditor loše procijeni kreditnu sposobnost korisnika, ili kada dođe do naglih promjena u uvjetima poslovanja.

Do financijske krize 2007.- 2008. godine koja je poprimila globalne razmjere i uzdrmala svjetsku ekonomiju, pitanje duga zauzimalo je vrlo malo prostora u ekonomskim raspravama, unatoč porastu prezaduženosti tijekom posljednja tri desetljeća. Na razini gospodarstva u cjelini, zajmoprimci i zajmodavci, uvjetno rečeno poništavali su i poništavaju jedni druge: i jedni i drugi, i oni koji daju i oni koji primaju nekome su dužni. Dakle, obveze svih dužnika i imovina svih vjerovnika zbrajaju se na nulu, čineći dug trivijalnim s makroekonomskog stajališta, no dug je daleko od trivijalnosti, i ne predstavlja "igru s nultim zbrojem."

**Kada govorimo o prezaduženosti ili vođenju današnjih suvremenih financija, Hrvatska se ne razlikuje od većine zemalja, no pitanje oporavka nakon globalne ekonomske krize je posve druga priča.** Vlasti RH jednostavno nisu napravile dovoljno da val globalne ekonomske krize i posljedice od gašenja i gubitka radnih mjesta, više od 10 godina recesije, rasta privatnog duga, uzročno – posljedično ne uništi stečena **ljudska prava** 330 000 prezaduženih pojedinaca i/ili obitelji. Kada navedenom pridodamo dosadašnje posljedice pandemije COVIDA-19 koja je preko noći dovela do gašenja poslovanja, gubitka radnih mjesta i samim time do još većeg broja prezaduženih potrošača, situacija postaje još ozbiljnija i traži mjere rješenja, jer privatni dug u Hrvatskoj je veći od javnog duga i iznosi oko 140 posto BDP-a, što je negdje oko 420 milijardi kuna. Koliko se radi o ozbiljnom problemu potvrđuje i činjenica da je na europskoj razini prag raščlanjivanja duga kućanstava oko 85 posto BDP-a, iako je utjecaj vrlo teško precizno procijeniti.

Kućanstva s nedovoljnim primanjima, umirovljenici, mali i srednji poduzetnici, marginalizirane skupine socijalno ugroženih, samohrani i samozaposleni, kreditno prezaduzeni, nezaposleni, treća dob, obitelji s malom djecom, sve su to skupine koje bez podrške teško mogu na dulji rok izdržati prezaduženost, zatezne kamate od 30...24...18%, recesiju, gubitak tržišta, uništavanje poduzetništva, gubitak radnih mjesta, gašenje malih trgovina, obrta, propadanje sela, shark kredite ilegalnih kreditnih zadruga, rast nezaposlenosti.

Vladajući moraju shvatiti da je rješenje u potrošnji i intervenciji u posljedice. Osobna potrošnja značajna je komponenta BDP-a svih država i najveći makroekonomski agregat te je i više nego jasno da promjene u osobnoj potrošnji mogu značajno utjecati na ekonomski rast. U većini svjetskih gospodarstava osobna potrošnja u prosjeku čini oko 2/3 bruto domaćeg proizvoda, a njezine oscilacije značajno utječu na cjelokupno gospodarstvo. Prvo, ako imamo više novca u džepu uvijek trošimo više. Osim toga ne samo da više trošimo nego trošimo raznolikije robe; što su ljudi bogatiji to njihova potrošnja uključuje raznolikija dobra i usluge. Druga pravilnost iako je padajuća veza potrošnje i raspoloživog dohotka pokazuje koliko je potrebno povećati osobnu potrošnju prezaduženima i ovršenima. Ako se nekome tko ima 4.000 kuna raspoloživi dohodak poveća za 100 kuna skoro sve će potrošiti, a ako se nekome tko ima 30.000 kuna dohodak poveća za 100 kuna potrošit će manji dio povećanja.

Status blokade novca društveno je opasan stav koji dovodi do daljnjeg urušavanja općeg standarda u Hrvatskoj i povećavanja postojećih razlika između bogatih i siromašnih. Model korupcije, prihvaćen u Hrvatskoj kao modus operandi – tzv. pogodovanje ima načina kako djelovati na zakonodavni okvir, odnosno da je status doživotno blokiranih aka siromašno blokiranih vezan uz način kako da se pojedinci, pojedine društvene kategorije bogate na račun *većine*.

**DEMIUS****MEDIA**

· Sanacijske mjere poput razine zaštićene zarade, prilagodbe duga, realnih otplatnih planova, izvanvansudske nagodbe i pravno obvezujući dogovori

· rehabilitacijske mjere, poput otpisa duga i prava na “novi” početak

Navedene preventivne mjere uglavnom su usmjerene prema budućnosti, prema izbjegavanju prekomjernog zaduženja, prema ex ante, odnosno izračunu temeljenom na očekivanim prinosima. Ostale dvije retrospektivne mjere usmjerene su na rješavanje postojećih problema i to na tri razine: makrorazini koja je povezana s akcijama koje bi vlade i regulatori mogli poduzeti kako bi spriječili i / ili ispravili teret prezaduženosti, mezo razini koja se odnosi na ponašanje finansijskih institucija i ostalih tržišnih sudionika čije djelovanje ima utjecaja na kućanstvo te mikrorazini koja je povezana s pojedincima pogođenim (ili potencijalno pogođenim) teretom duga i rezultirajućim socio-ekonomskim posljedicama.

Zaključno, suvremene financije bilježe porast javnog duga u odnosu na društveni proizvod. Upravo potreba za praćenjem zaduženosti u raznim oblicima na razini EU proizlazi iz činjenice da je dug postao trajno obilježje našega ekonomskog života. Život bez duga postao je praktički nemoguć, a prekomjerno zaduženje nerijetko jedini način upravljanja financijama, što će dugoročno teško biti održivo, posebno imajući u vidu da je sve veći broj hrvatskih građana **na granici apsolutnog siromaštva, što posljedično rezultira i sve većim ekonomskim nejednakostima. Hrvatska mora osigurati temeljnu pravnu zaštitu ugroženih te nacionalno** zakonodavstvo usuglasiti s europskom dobrom praksom apsolutne zaštite temeljnih ljudskih prava bez čega nema razvoja demokracije u Hrvatskoj.

Piše Mario Strinavić/demosmedia

**OVAJ PROJEKT FINANCIRAN JE SREDSTVIMA ZA POTICANJE NOVINARSKJE IZVRSNOSTI AGENCIJE ZA EL. MEDIJE**

